

ΤΟΥΣ ΕΦΑΓΕ ΤΟ... ΦΕΓΓΑΡΙ !

Η γενοκτονία
του μουσουλμανικού πληθυσμού
της Πελοποννήσου το '21

Έγραψε στις 04.10.2013 ο/η: Λάζαρος Γιάννης

[Επιστροφή](#)

*«Τούρκος μή μείνει στο Μωριά,
μηδέ στον κόσμο όλο»*

Δημοτικό τραγούδι του '21

Είναι δύσκολο να φανταστεί κάποιος σήμερα, ότι ο ελλαδικός χώρος κάποτε, φιλοξενούσε ένα μεγάλο πληθυσμό οθωμανών. Ζούσαν σε μικρές κοινότητες. Αγρότες, έμποροι, κρατικοί υπάλληλοι και οι οικογένειές τους, δέν είχαν γνωρίσει άλλη πατρίδα για εκατοντάδες χρόνια. Μετά το 1821 όμως, τα ίχνη τους χάθηκαν εντελώς.

Πελοπόννησος, άνοιξη του 1821

Οικογένειες αγροτών, εμπόρων κι αξιωματούχων τής Πύλης είχαν ζήσει εδώ για αιώνες. Τώρα όμως, δέν είχε μείνει ούτε ένας. Όπως έλεγαν οι ρωμιοί: *«Τους έφαγε το... φεγγάρι»!* Δεκάδες χιλιάδες τούρκοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά σκοτώθηκαν μέσα σε μερικές βδομάδες.

Σε αυτό το σημείο βρίσκεται ένας ακόμα μύθος του '21. Ότι οι σφαγές κατά των αμάχων ήταν αποκλειστικά έργο των οθωμανών.

Δέν επρόκειτο απλά για σποραδικούς σκοτωμούς γειτόνων, για να κλέψουν τα σπίτια τους, αλλά για μιά πολιτική. Η εξολόθρευση των οθωμανών ήταν αποτέλεσμα προμελετημένου σχεδίου. Προήλθε *«περισσότερον από τας εκδικητικές εισηγήσεις των Φιλικών και των ευπαιδευτών»* (όπως επισημαίνει ο άγγλος ιστορικός **Τζόρτζ Φίνλεϋ**). Αλλά και ρωμιοί συνεπαίρνονταν στην ιδέα τής απόκτησης τούρκικων τσιφλικιών, αλλά και τής κατάληψης των πλούσιων πόλεων - κάστρων, όπως τής Τριπολιτσάς ή του Ναυπλίου και στην προσδοκία για εξεύρεση λαφύρων και αγαθών.

Η ευκαιρία τους δόθηκε με την εξέγερση του Αλή Πασά των Ιωαννίνων το 1820 κατά του σουλτάνου, που κράτησε απασχολημένα πολλά οθωμανικά στρατεύματα στην Ήπειρο. Η Πελοπόννησος βρέθηκε για πρώτη φορά αφύλακτη.

Τέλη Μαρτίου του '21, ξεκίνησαν να κατεβαίνουν από τα βουνά άτακτες ομάδες ληητοσυμμοριτών, που άρχισαν να επιτίθενται και να λεηλατούν τουρκικές κοινότητες. (Διαβάστε στην *«Ελεύθερη Έρευνα»* για τον πραγματικό βίο και πολιτεία των κλεφταρματολών στο άρθρο: **Τυχοδιώκτες και μαχαιροφόροι**).

Κληρικοί προέτρεπαν τους ρωμιούς σε κάθε χωριό, να αφανίσουν τους άπιστους μουσουλμάνους. Συχνά, οι πρώτοι ηγέτες ήταν ιερείς, που έβλεπαν από τη μεριά τους το θέμα ως θρησκευτική κάθαρση. Με αυτοσχέδια όπλα, ξύλα, μαχαίρια κ.ά., οι ρωμιοί της Πελοποννήσου στράφηκαν κατά του ανυπεράσπιστου οθωμανικού πληθυσμού.

Έλεγαν οι Τούρκοι αιχμάλωτοι της Τριπολιτσάς στον Πάνο Κολοκοτρώνη, κατά την αφήγηση του γραμματικού του Θ. Ρηγόπουλου: «Καί ἡμεῖς Ἕλληνες εἴμεθα, γεννηθέντες καί ἀνατραφέντες, ἡμεῖς καί οἱ πατέρες καί οἱ πρόγονοί μας, εἰς τήν Ἑλλάδα. Δέν πρέπει νά μάς λέγετε Περσιάνους οὔτε νά μάς σκοτάνετε διότι εἴμεθα ἀδελφοί, ἔξω ἀπό μίαν πίστιν... Τόν ραγιά δέν τόν ἐγυμνώσαμεν καί δέν τόν ἐτυραννοῦσαμε ἡμεῖς ἀλλά οἱ Ἄρχοντες σας. Διότι ἐκεῖνοι ἐπλήρωναν (συμπλήρωναν) τὰ Δεφτέρια (κατάστιχα) ἐμφαίνοντα τήν εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν, χωρίον καί ἄτομον ἀναλογούσαν φοροδοσίαν καί αὐτοὶ ἐλάμβανον, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα μόνον ἐκτελεσταί. Ὁ Σουλτάνος νόμιμον φόρον ἐγνώριζε τὸ χαράτζι (κεφαλικὸν φόρον) τοὺς δὲ λοιποὺς φόρους ἐπροσδιόριζαν οἱ Ἄρχοντες μετὰ τοὺς Ἀγιάνηδες Ὀθωμανούς» (Ἀρχεῖον Θεοφανίδη).

www.freeinquiry.gr

Ρωμιοί και οθωμανοί ζούσαν επί πολλούς αιώνες ειρηνικά μαζί. Είχαν ίδια ήθη και έθιμα, συνήθειες κ.λπ., ακόμα και η γλώσσα τους είχε πάμπολλα κοινά στοιχεία. Η μόνη διαφορά τους ήταν η θρησκεία. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στο χρονικό του περιηγητή **Εβλιά Τσελεπή**, που ταξίδεψε στην Αθήνα στα μέσα του 17' αιώνα.

Οι ρωμιοί στράφηκαν με τον πιο βίαιο τρόπο ενάντια στους ανυπεράσπιστους γείτονές τους με στόχο να τους εξολοθρεύσουν ολοκληρωτικά. Τα γεγονότα τής άνοιξης του '21 προκάλεσαν μεγάλη σύγχυση, αλλά και απορία στους τούρκους. Δέν ήταν εύκολο να δεχθούν, ότι οι ρωμιοί είχαν ξεσηκωθεί εναντίον τους. Πολλοί ανάμεσα στους εξεγερμένους και στους οθωμανούς ήταν γνωστοί μεταξύ τους και συγχωριανοί.

Έχουμε και τη μαρτυρία του **Διον. Σουρμελή**: «Όθεν είχαν δίκαιον οι τούρκοι να παραπονούνται προς τους χριστιανούς συμπολίτας των, λέγοντες προς αυτούς: "Και τί εἴμεθα ἡμεῖς; Δέν εἴμεθα Ἕλληνες; Δέν ἐγεννήθημεν εἰς τούτον τόν τόπον; Δέν ἀνετράφημεν, δέν ἐμεγαλώσαμεν μαζί εἰς τούτην τήν γήν, τήν ὁποίαν εσεῖς κάμνετε τώρα ἐδικήν σας;" και άλλα παρόμοια».

Δέν εκπονήθηκαν πολεμικά σχέδια ούτε ήταν εύκολο να εκπονηθούν. Οι ρωμιοί οδηγήθηκαν στη ρήξη «απαρασκεύαστοι», όχι με τη σημασία, που έδινε ο Κοραής στον όρο, χωρίς δηλαδή τον απαραίτητο «φωτισμό», αλλά χωρίς να έχουν «εθνικούς» στόχους. Δέν επρόκειτο για έναν πόλεμο για την ελευθερία, όπως μάς μαθαίνουν στα σχολεία, αλλά για ανελέητες σφαγές αμάχων, ξεκλήρισμα πληθυσμών και λαφυραγωγία.

«**Να μή αφήσωσι ζώντα ποδάρι...**»

Η ιδέα τής Φιλικής Εταιρείας ήταν να αναληφθεί συστηματική προσπάθεια προσανατολισμού στην κατεύθυνση τής οργάνωσης μιας γενικευμένης ένοπλης χριστιανικής εξέγερσης στα Βαλκάνια (που ονομάστηκε εκ των υστέρων «ελληνική εθνική επανάσταση», αλλά μόνο τέτοια δεν ήταν, βέβαια) υπό ρωσική καθοδήγηση, σχέδιο σύμφωνο με το πνεύμα τής ρώσικης πολιτικής, που κατά τη διάρκεια του ρωσοτουρκικού πολέμου υποκίνησε, χρηματοδότησε και εξόπλισε τη σέρβικη εξέγερση, δυό δεκαετίες σχεδόν πριν το '21.

«Οι Φιλικοί ήσαν εν γένει πολίται. Εκ των αποστόλων ολίγοι κατέστησαν στρατιωτικοί αρχηγοί. Ήσαν άνδρες δευτερευούσης κοινωνικής θέσεως και, όπως

όσοι πιστεύουν, ότι αδικούνται και παραγκωνίζονται, ήσαν οργίλοι και βιαιοπαθείς.

»Αμοιρούντες τού γενναίου θάρρους και των θερμών αισθημάτων, τα οποία θα τους καθίστων ικανούς να οδηγήσι τους συμπολίτας των εις την μάχην, μετρήχοντο όλην την ευγλωττίαν των, όπως εμπλήσωσι παντός έλληνας τα στέρνα με τον άκρατον πόθον τής εκδικήσεως. Η πολιτική των ήτο να καταστήσωσι την ειρήνην αδύνατον, βαπτίζομένης, ως έλεγον, τής επαναστάσεως εις το αίμα.

»Εξήγειραν αμειλίκτους εχθροπραξίας και αφήκαν εις άλλους να εύρωσι τα μέσα προς απόκτησιν νικών. Εις θανάσιμον πάλην, επίστευον, ότι το δίκαιον των χριστιανών έμελλεν ασφαλώς να θριαμβεύση.

»Ενεφύσησαν την ανάγκην τού εξολοθρεύειν πάντα μουσουλμάνον, επειδή ο τουρκικός πληθυσμός εν Ελλάδι ήτο μικρός και δέν ηδύνατο ν' ανανεωθή. Εγνώριζον, ότι οι έλληνες ήσαν λίαν πολυαριθμότεροι ή ώστε να εξολοθρευθώσιν υπό των τούρκων, ακόμη και αν η Τουρκία παρήγε μίαν μουσουλμανικήν Φιλικήν Εταιρείαν.

»Η σφαγή άρα ανδρών, γυναικών και παιδων εκηρύττετο ως αναγκαίον μέτρον πολιτικής σώφρονος, και δημώδη άματα ωμίλουν περί των τούρκων ως φυλής εξολοθρευτέας από προσώπου τής γης. Εν άσμα κοινότατον κατά την εποχήν εκείνην έλεγε: "Τούρκος μη μείνη 'ς τον Μωρεά, μηδέ 'ς τον κόσμον όλον". Ο Φραντζής [ii. 377, note], μνημονεύων, ότι οι τούρκοι τού Μορέως ήσαν χρήσιμοι εις τον Ιμπραήμ-πασσάν ως οδηγοί, ότε εισέβαλεν εις Πελοπόννησον, επιφέρει, "επ' αυτώ τούτω οι έλληνες είχαν δίκαιον να μή αφήσωσι ζώντα ποδάρι εκ των πελοποννησίων οθωμανών". Ισχυρή γνώμη ενός χριστιανού ιερέως». (Τζόρτζ Φίνλεϋ: «Ιστορία τής ελληνικής επαναστάσεως», έκδ. «Ίδρυμα τής Βουλής των ελλήνων», τ. Α', σελ. 199-200).

«Όυτε φύλου ούτε ηλικίας διάκρισις εγένετο, και εις 15.000 υπολογίζονται οι από τέλους Μαρτίου μέχρι τής Κυριακής τού Πάσχα τού 1821 φονευθέντες τούρκοι», γράφει ο γερμανός ιστορικός **Καρλ Μέντελσον Μπαρτόλντ** (1838-1897) στην «Ιστορία τής Ελλάδος από τής εν έτει 1453 αλώσεως τής Κωνσταντινουπόλεως υπό των τούρκων μέχρι των καθ' ημάς χρόνων» (έκδ. «Ανδρ. Κορομηλάς», Αθήνα, 1873, μέρος Α', σελ. 261).

Ο γάλλος ναύαρχος **Jurien de La Gravière**, σημειώνει χαρακτηριστικά: «Τη 2 Απριλίου η εξέγερσις ήτο γενική. Οι γαιωκτήμονες τιμαριώται (σ.σ. τούρκοι στρατιώτες, στους οποίους ο σουλτάνος είχε παραχωρήσει γη, που συνεπαγόταν στρατιωτικά βάρη) είδον εαυτούς προσβαλλομένους πανταχού και συγχρόνως. Προσεβλήθησαν ανοικτιρμόνως, εσκυλεύθησαν άνευ ελέγχου συνειδήσεως.

»Εις ολιγώτερον τού μηνός, πληθυσμός εικοσακισχιλίων ψυχών, διεσκορπισμένος εν τοις αγροίς τής Ελλάδος, είχαν εξαφανισθή. Η εξολόθρευσις ήτο, ως βεβαιούσι, προμεμελετημένη, αποτελούσα μέρος των σχεδίων και των υπολογισμών τής Εταιρείας.

»Ανδρών, γυναικών, παιδίων, η έκρηξις τού ηφαιστείου ουδενός είχε φεισθεί. Τρισχίλια κατ' ελάχιστον όρον επαύλεις απετεφρώθησαν, χωρία προ μικρού ακμάζοντα δέν παρίστων πλέον ειμή σωρούς ερειπίων και επί των λειψάνων τούτων γονυπετώσ οι κλέφται συνέψαλλον μετά των ιερέων δοξολογούντες τον θεόν επί τω ταχεί και πλήρει θριάμβω.

»Τουρκικαί τινες οικογένειαι διαφυγούσαι την σφαγήν κατέφυγον εις Τρίπολιν και τα παραθαλάσσια φρούρια». (Jurien de la Gravière και Jean Pierre Edmond: «Ιστορία τού υπέρ ανεξαρτησίας των ελλήνων αγώνος κυρίως τού ναυτικού», μτφρ. Κωνσταντίνος Ράδος, Αθήνα 1894, σελ. 40).

Τα ίδια υποστηρίζει και ο γερμανός ιστορικός κι ελληνιστής, **Γουσταύος Φρειδερίκος Χέρτσμπεργκ**: «*Εντός των τεσσάρων εβδομάδων τού Απριλίου εσφάγησαν εν τοις πεδίοις τής Πελοποννήσου και εν ταις κώμαις αυτής 15.000 περίπου μωαμεθανοί εν ψυχραιμία και άνευ διακρίσεως ηλικίας και φύλου και κατεστράφησαν τρεις χιλιάδες οικιών τουρκικών*». («*Ιστορία τής ελληνικής επαναστάσεως*», μτφρ. Παύλου Καρολίδου, έκδ. «Γεώργιου Δ. Φέξη», Αθήνα, 1916, σελ. 55).

Πρώτος στόχος: Τα τούρκικα τσιφλίκια

Οι αγρότες, που ξεσηκώθηκαν, ο «στρατός» τού Κολοκοτρώνη, ήταν στην ουσία ένας αγροτικός πληθυσμός, δέν ήταν επαγγελματίες των όπλων. Ο πρώτιστος μεγάλος στόχος τους ήταν να αποκτήσουν γη. Η γη αποτέλεσε το μεγάλο κίνητρο γι' αυτούς. Από την πρώτη στιγμή προσδοκούσαν, ότι τα τσιφλίκια των τούρκων θα περνούσαν στην κατοχή τους. Μέχρι το 1822, ακόμα και ο μισθός των ενόπλων είχε οριστεί σε στρέμματα γής. Ένα στρέμμα ανά μήνα υπηρεσίας.

*Για τα αρματολίκια τους νοιάζονταν,
όχι για εθνικούς σκοπούς.*

Γαλάτσι:

Το πρώτο μακελειό και πλιάτσικο

Οι πρώτες σφαγές, προοίμιο των όσων θα επακολουθούσαν στην Πελοπόννησο, πραγματοποιήθηκαν με την άφιξη στη Μολδαβία τού **Αλέξανδρου Υψηλάντη**, ο οποίος περιστοιχιζόταν από ένα συρφετό «*καταχραστών, απειθών και επιβούλων*» (Σπ. Τρικούπη: «*Ιστορία τής ελληνικής επαναστάσεως*», έκδ. «Χρ. Γιοβάνη», τόμ. Α', κεφ. Η', σελ. 103).

Σε όλες τις πόλεις τής Μολδοβλαχίας, όπου σύχναζαν τούρκοι είτε ως περαστικοί είτε ως έμποροι ή ναυτικοί, υπήρχε ένας τούρκος αξιωματικός με μερικούς στρατιώτες. Ένας τέτοιος αξιωματικός, σύμφωνα με τον **Σπ. Τρικούπη**, «*διέτριβε και εν Γαλατσίω, παραδουναβίω εμπορική πόλει τής Μολδαυίας, όπου ήσαν και τινες τούρκοι φιλήσυχοι και φιλέμποροι*» (σελ. 37).

Μια μέρα πριν φτάσει στη Μολδαβία ο Υψηλάντης, κάποιος **Καραβιάς**, Φιλικός, που βρισκόταν εκεί ως αρχιχωροφύλακας, «*συνήθροισε τους εταιριστάς και την συμμορίαν των μισθοφόρων του*» (Τζ. Φίνλεϋ: «*Ιστορία τής ελληνικής επαναστάσεως*», τόμ. Α', σελ. 166-167), τους οποίους στις ηγεμονίες τους έλεγαν αρναούτες αν και δέν ήταν μόνο αλβανοί, αλλά και ρωμιοί, σέρβοι και βούλγαροι, και τους οδήγησε να συλλάβουν τη μικρή οθωμανική φρουρά. Όσους πρόλαβαν να αιχμαλωτίσουν, τους έσφαξαν επί τόπου.

Ο Καραβιάς, καμαρώνοντας για το κατόρθωμά του περιφερόταν στην αγορά φορώντας τη γούνινη κάπα τού σκοτωμένου αξιωματικού. Αμέσως έδωσε οδηγίες στους άντρες του να σφάξουν και τους άμαχους τούρκους εμπόρους και ναυτικούς, που βρίσκονταν στην πόλη. Επακολούθησε πλιάτσικο και καταστροφή των καταστημάτων και των πλοίων των δολοφονηθέντων οθωμανών.

Ας δούμε πώς περιγράφει τις αποτρόπαιες αυτές πράξεις ο **Τζ. Φίνλεϋ**: «*Ηρχισε να διαρρηγγύη και διαρπάξη τα μαγαζεία των και να καταλαμβάνη τα πλοία των. Τούρκοι πάσης τάξεως, έμποροι, στρατιώται και ναύται, προκατελήφθησαν και*

εσφάγησαν εν ψυχραιμία. Ο αυτόχθων πληθυσμός τού Γαλαζίου δέν έλαβε μέρος εις την άθεσμον ταύτην πράξιν ούτε τας χείρας των έβασαν με αίμα ούτε ελήστευσαν τους παρεπιδήμους ξένους των. Μάλιστα, η σκληρότης τού Καραβιά και η ακολασία των αρναουτών ετρόμαξε τους μολδαβούς, βλέποντας, ότι, καθ' όλα τα φαινόμενα, δέν θα έχαιρον τάξιν και ασφάλειαν υπό την διοίκησιν των εταιριστών.

»Τα αιματηρά και φιλέκδικα πάθη, τα εξεγερθέντα δια τής δολοφονίας των μουσουλμάνων εν Γαλαζίω, ραγδαίως διεδόθησαν επί πάσαν την χώραν, συνεπεία τής κακοπραγίας τού Υψηλάντου και τής δειλίας τού Μιχαήλ Σούτσου» (τού τοποθετημένου από το σουλτάνο ηγεμόνα τής Μολδαβίας).

Το μακελειό τού Γαλατσίου περιγράφουν και άλλοι ιστορικοί (Σπηλιάδης, Φιλήμων κ.ά.).

«Εφονεύθησαν ανηλεώς και αναιτίως»

Η είδηση έφτασε στο Ιάσιο την ημέρα, που έμπαινε εκεί ο Υψηλάντης και την ακολούθησε άλλη μια παρόμοια σφαγή μπροστά στα μάτια του. Στο Ιάσιο έμεναν 50 περίπου τούρκοι με έναν οθωμανό αρχιφρούραρχο ως επίτιμη σωματοφυλακή.

Πριν ακόμα μπει στην πόλη ο Υψηλάντης, ο Σούτσος είχε πείσει τον Μπας Μπεσλί Αγά, να διατάξει τους οπλίτες του να καταθέσουν τα όπλα με την υπόσχεση, ότι τα πρόσωπα και η ιδιοκτησία τους θα τύχαιναν προστασίας. Οι τούρκοι δέν είχαν πρόθεση να αντισταθούν στους εταιριστές, γιατί συμμερίζονταν τη γενική γνώμη, ότι αυτοί αποτελούσαν την εμπροσθοφυλακή τού ρώσικου στρατού.

Έτσι, οι οθωμανοί στρατιώτες διατάχθηκαν να μείνουν στο στρατώνα τους, ενώ οι τριάντα περίπου τούρκοι έμποροι, που βρίσκονταν εκεί, φυλακίστηκαν με την πρόφαση, ότι το μέτρο αυτό ήταν αναγκαίο για την ασφάλειά τους.

Ακολούθησε κάτι ανάλογο με αυτό, που είχε γίνει στο Γαλάτσι: Εν ψυχρώ σφαγή και των οπλιτών και των εμπόρων μπροστά στα μάτια τού Μιχαήλ Σούτσου και τού Αλέξανδρου Υψηλάντη. «Εφονεύθησαν ανηλεώς και αναιτίως», σύμφωνα με τον Σπ. Τρικούπη (σελ. 38). Ακολούθησαν λεηλασίες και φωτιές στα σπίτια των οθωμανών.

Ο Υψηλάντης μάλιστα, γνωστοποίησε εξ αρχής τις προθέσεις του επιδοκιμάζοντας με ημερήσια διαταγή τις σφαγές των αιχμαλώτων στρατιωτών και των αμάχων εμπόρων και το πλιάτσικο της περιουσίας τους, τις οποίες χαρακτήρισε λαμπρό κατόρθωμα. («Περί δε εν τω Γαλατσίω εξέδωκεν ημερησίαν διαταγήν ευφημών την αθέμιτον πράξιν τού Καραβιά ως λαμπρόν κατόρθωμα»).

Τά παρεπόμενα τής κακοπραγίας ταύτης υπήρξαν ότι παραπλήσιοι φόνοι εις άλλους τόπους διεπράχθησαν, Άλβανοι δέ και Έλληνες στρατιώται έθεώρησαν ότι είχαν άδειαν να ληστεύουν και να φονεύουν πάντα Μουσουλμάνον τού όποιου ή περιουσία εκέντα την άπληστίαν των, ή τού όποιου ή διαγωγή παρείχε πρόφασιν τινα προς εκδίκησιν. Έντευθεν έπηκολούθησε πολλή άταξία, ή δυσχέρεια εις τό επιβάλλειν πειθαρχίαν ηύξησε, και πās διοικητής λόχου έλαβε την έλευθερίαν τού πράττειν άνευ διαταγών.

www.freeinquiry.gr

George Finlay:
«Ιστορία τής ελληνικής επαναστάσεως»
τόμ. Α', σελ. 168

Ληστεία και απληστία.

Αμέσως μετά τις σφαγές στο Γαλάτσι και το Ιάσιο, ο βρετανός ιστορικός και φιλέλληνας Τζ. Φίνλεϋ, σκιαγραφεί τα πραγματικά κίνητρα των «αγωνιζόμενων ελλήνων» το 1821, τα οποία ήταν πολύ διαφορετικά από αυτά, που μας μαθαίνουν στο σχολείο.

Χριστιανικές συμμορίες στα Καλάβρυτα

Τής γνωστής σφαγής των Καλαβρύτων του 1943 από τους γερμανούς, είχε προηγηθεί μια άλλη σφαγή, σχεδόν έναν αιώνα νωρίτερα, αυτή του άμαχου μουσουλμανικού πληθυσμού από «*συμμορίες χριστιανών*» (Τζ. Φίνλεϋ: «*Η ιστορία της ελληνικής επανάστασεως*», τ. Α', σελ. 194).

Ο **Ιμπραήμ Αρναούτογλου**, ο βοεβόδας των Καλαβρύτων, όδευε προς Τριπολιτσά, όταν κάποιοι από τους ακολούθους του προσβλήθηκαν από «*συμμορία χριστιανών ελλοχεύουσαν κατά τινα στενωπόν παρά την Κλειτορίαν*». Γύρισε πίσω έντρομος κι έδωσε το μήνυμα του κινδύνου στο μουσουλμανικό πληθυσμό των Καλαβρύτων. Οι τούρκοι μάζεψαν βιαστικά τις οικογένειες και τα πολυτιμότερα των κινητών τους σε μερικά μεγάλα σπίτια, που φαίνονταν κατάλληλα για άμυνα.

Στις 21 Μαρτίου 1821 πολλοί μουσουλμάνοι σφαγιάστηκαν σε διάφορα μέρη της Πελοποννήσου. Στις 22 Μαρτίου, διάφοροι φιλικοί με πλήθος όχλου ρωμιών συγκεντρώθηκαν στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας κι αφού πήραν για σημαία τη χρυσοκέντητη εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που υπήρχε στην Ωραία Πύλη του ναού, όρμησαν κατά των Καλαβρύτων.

Η πολιορκία δέν βάσταξε πολύ. Οι μουσουλμάνοι παραδόθηκαν, αφού έλαβαν υπόσχεση ασφάλειας. Η υπόσχεση όμως, αμέσως αθετήθηκε. Περί τους 300 άμαχους έπεσαν στα χέρια των αποθηριωμένων ρωμιών. Τους άνδρες τους έσφαξαν, ενώ τις γυναίκες και τα παιδιά, σύμφωνα με τη μαρτυρία του γάλλου αξιωματικού **Μαξιμ Ρεϊμπό**, τους πήραν δούλους στα σπίτια τους οι ισχυρότεροι ρωμιοί της περιοχής.

Ο Αρναούτογλου, αντιπρόσωπος μιας από τις πλουσιότερες οικογένειες της Πελοποννήσου, ο οποίος είχε ζήσει με οικειότητα και φιλία με πολλούς από τους προκρίτους, αιχμαλωτίστηκε. Πάμπτωχος πλέον, αφού την περιουσία του την σπαταλούσαν οι πρώην φίλοι του, ανέκτησε την ελευθερία του σε κάποια ανταλλαγή αιχμαλώτων το 1825.

Θηριωδίες στην Πάτρα

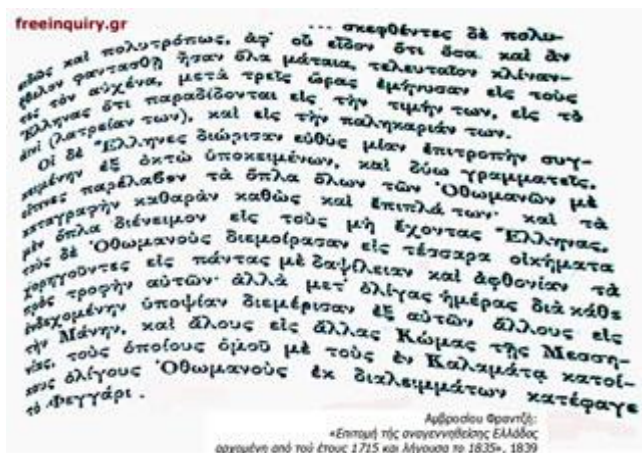
Στις 23 Μαρτίου επικεφαλής του πολυάριθμου συναθροισμένου όχλου στην Πάτρα ήταν οι Φιλικοί **Ανδρέας Ζαΐμης, Ανδρέας Λόντος, Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, Μπενιζέλος Ρούφος, ο επίσκοπος Κερνίτσης και Καλαβρύτων Προκόπιος** και ο **μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός**, ο οποίος έστησε ένα σταυρό στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου ευλογώντας το μακελειό, που επακολούθησε κατά του άμαχου μουσουλμανικού πληθυσμού, που είχε μαζευτεί στο κάστρο της πόλης.

Τετρακόσιοι στρατιώτες διορισμένοι από τους αρχηγούς τους, για τη φύλαξη του δρόμου λιποτάκτησαν και μπήκαν στην Πάτρα. Σύμφωνα με τα λόγια του Παλαιών Πατρών Γερμανού, «*αιτία της λιποταξίας των ήτον η λαφυραγωγία, επειδή οι τούρκοι μόνον τα ελαφρά πράγματα έμβασαν εις το Κάστρον, τα δε λοιπά άφησαν εις τα οσπίτια τους. Όθεν ο εκ των χωρίων της επαρχίας Καλαβρύτων και Πατρών λαο και Βοστίτζης (σ.σ. Αιγίου) συνηθροισμένος όχλος, όστις συνεκρότει το*

στράτευμα, άνθρωποι πτωχοί και ποταποί, εδόθησαν εις την αρπαγήν, χωρίς να φροντίζουν δι' άλλο τι». (Παλαιών Πατρών Γερμανού «Απομνημονεύματα», έκδ. «Βεργίνα», σελ. 29-30).

«Δέν πίστευα, πως θα ξαναδώ το φως ύστερα από αυτή την τρομερή νύχτα... Η πυρκαγιά μαινεται, κάθε τόσο ακούγονται εκρήξεις. Μερικές φορές μου φαίνεται, πως γίνεται σεισμός. Δοκάρια και τοίχοι, που γκρεμίζονται μέσα στη φωτιά φουντώνουν στήλες φλογών. Κραυγές ασυνάρτητες, μια πόλη είκοσι χιλιάδων κατοίκων χάνεται... Οι έλληνες πυρπολούν τη μουσουλμανική συνοικία. Οι δρόμοι είναι πλήρεις πτωμάτων. Ο αρχιεπίσκοπος Γερμανός φορτώθηκε μεγάλη ευθύνη... Οι έλληνες φθάνουν από τα χωριά κραυγάζοντας "θάνατος στους τούρκους!". Είναι φανατισμένοι... Στην πλατεία τού Αγίου Γεωργίου υψώνουν εικόνες τού Χριστού. Η σημαία τού σταυρού κυματίζει πάνω στα τζαμιά. Οι παπάδες βαπτίζουν πολλά τουρκόπουλα... Μπαίνουν στην πόλη οι προεστοί τής Βοστίτσας. Μπροστά-μπροστά πέντε τουρκικά κεφάλια...

»Ο πρωθυεράρχης (σ.σ. Παλαιών Πατρών Γερμανός) περιβληθείς την ιερατική στολή του μετέβη σε παρακείμενη εκκλησία, ιδρυμένη επί των ερειπίων ναού τού Ποσειδώνος... Γονυκλίνει προ τού μεγαλείου τού λαβάρου, που εμφανίστηκε, λέγεται, στον ουρανό, στον υιό τού Κωνσταντίου τού Χλωρού... Επαναλαμβανόμενο υπό τού πλήθους και φερόμενο διά τής ηχούς μέχρι τής Ακροπόλεως των Πατρών, αγγέλλει εις τους τούρκους, ότι ήρξαντο αύθις για τους έλληνες οι ημέρες τού Κωνσταντίνου». (Περιγραφή τού γάλλου πρόξενου **Φρανσουά Πουκεβίλ**, «Ιστορία τής ελληνικής επανάστασεως», τόμ. Β', σελ.179-180).

Η μεταφορά με το φεγγάρι, συνηθιζόταν να λέγεται μεταξύ των ρωμιών, γιατί συνήθως θανάτωναν τους οθωμανούς τη νύχτα, το δε πρωί, όταν τους ρώταγαν τί έγινε ο (τάδε) αγάς, απαντούσαν: «τον έφαγε το φεγγάρι».

Το φεγγάρι...

Στις 23 Μαρτίου η Καλαμάτα συνθηκολόγησε. Οι τούρκοι κάτοικοι παραδόθηκαν παίρνοντας όρκους προστασίας της ζωής και της τιμής τους, αλλά οι υποσχέσεις αυτές δίνονταν ως δέλεαρ, ώστε -απελπισμένοι όντες- να μὴν αντιτάξουν επίμονη αντίσταση.

Οι αιχμάλωτοι μοιράστηκαν ως δούλοι. Τους περισσότερους από αυτούς, με εξαίρεση τα ωραία κορίτσια, σύντομα τους «κατέφαγε το φεγγάρι», σύμφωνα με την έκφραση τού Φιλικού **Αμβρόσιου Φραντζή** (τ. Α', σελ. 335).

**Τα «εις τον Θεόν»
επινίκια τής σφαγής:**
Μπροστά στο βυζαντινό ναό
των Αγίων Αποστόλων στην Καλαμάτα,
24 ιερείς και ιερομόναχοι ευλογούν
κατά τη διάρκεια πανηγυρικής δοξολογίας
τους χιλιάδες ρωμιούς,
που παρίσταντο γύρω.

Σφαγές παντού

Οι ρωμιοί σύντομα κατέσφαξαν το μουσουλμανικό πληθυσμό σε όλη την Πελοπόννησο. Οι πύργοι και οι αγροτικές κατοικίες λεηλατήθηκαν και κατακάηκαν. Σώθηκαν -προς το παρόν- μόνον όσοι τούρκοι πρόλαβαν να καταφύγουν σε φρούρια. Μέχρι το Πάσχα (10 Απριλίου), «δέκα έως δεκαπέντε χιλιάδες μουσουλμάνων εξωλοθρεύθησαν εν ψυχρώ αίματι και περί τας τρισχιλίας επαύλεις εδηλώθησαν» (Τζ. Φίνλεϋ, τ. Α', σελ. 199). Πολλοί από τους σφαγέντες ήταν πρώην χριστιανοί, των οποίων οι προπάτορες είχαν ασπασθεί το μωαμεθανισμό, για να αποφύγουν φόρους. Οι περισσότεροι ήταν γυναικόπαιδα.

Οί δέ ἐν τῇ μεγάλῃ τάπια ὀγυρωθέντες Ἰουῦρκοι διὰ προτροπῆς τοῦ Μουσταφάμπεη καὶ Δεφτέρ κεχαγιᾶ τὴν ἐπιούσαν παρεδόθησαν εἰς τὸν Κανέλλον Δεληγιάννην δι' ὄρκων φρικτῶν, ὅτι δὲν θὰ τοὺς φονεύσουν καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐλευθερώσουν μετὰ καιρὸν καὶ ἀφοπλίσαντές τους τοὺς παρέλαβον οἱ στρατιῶται τοῦ Δεληγιάννη, ἵνα τοὺς μεταφέρωσιν εἰς Λαγκάδια καὶ μετὰ καιρὸν νὰ σταλοῦν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἄλλ' οἱ στρατιῶται, ἠλεκτρισθέντες ἀπὸ τὰ λάφυρά των, τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους.

freeinquiry.gr

«Ηλεκτρισθέντες από τα λάφυρά των, τους εφόνευσαν όλους».

Παν. Παπατσώνης: «Απομνημονεύματα από των χρόνων τής Τουρκοκρατίας μέχρι τής βασιλείας Γεωργίου Α΄», ανατύπωση: «Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων τού Κράτους», Αθήνα, 1993, σελ. 68.

Γράφει ο στρατηγός **Παν. Παπατσώνης**: «...με ρητήν παραγγελίαν, ἄμα φθάση, να φονεύση ὅλους τους τούρκους τους αιχμαλωτισθέντας παρ' αὐτῶν και να καύση και το τζαμί τους, όπου είχαν εις τα Λαγκάδια, δια να απελπίση με τούτο τους ετοιμαζομένους δια το προσκύνημα, ἕως ου προφθάσουν και οὔτοι κατοπιν. Και τω ὄντι συνάξαν μέχρι πρωίας 150 στρατιώτας επέπεσε κατ' αὐτῶν, εφόνευσε τους τούρκους ὅλους ἕως εκατόν περίπου ψυχῶν, ἔκαυσε και το τζαμί ως εἶχε παραγγελθῆ». («Απομνημονεύματα από των χρόνων τής Τουρκοκρατίας μέχρι τής βασιλείας Γεωργίου Α΄», ανατύπωση: «Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων τού Κράτους», Αθήνα, 1993, σελ. 63-64).

Ο πρώην κλέφτης και Φιλικός **Πανουργιάς**, ηγήθηκε τής επίθεσης στα **Σάλωνα**. Οι 600 περίπου μουσουλμάνοι κάτοικοι, κλείστηκαν στο κάστρο. Παραδόθηκαν τελικά, με τον όρο, ότι οι ρωμιοί «θα φεισθῶσι τής ζωής των. Αλλ' όμως πριν παρέλθωσιν πολλαί ημέραι, εσφάγησαν, μετὰ και ἄλλων μουσουλμάνων ἀπὸ το Ληδωρῖκι και Μαλανδρίνο. Ολίγων μόνον εχαρίσθη η ζωή, ὅπως υπηρετῶσι ως οικέται». (Τζ. Φίνλεϋ: «Ἱστορία τής ελληνικῆς επαναστάσεως», ἐκδ. «Ἰδρυμα τής Βουλῆς των ελλήνων», Αθήνα, 2008, τ. Α', σελ. 207).

Εξιδανικευμένη σύνθεση τού Peter von Hess, που παριστάνει τον καζά τής Λιβαδιάς και Φιλικό, πρώην κλέφτη, Θανάση Μασσαβέτα (**Αθανάσιο Διάκο**), να συγκεντρώνει ρωμιούς πριν τη σφαγή τής Λιβαδιάς. Αν και τον γνωρίζουμε ως διάκο, ουδέποτε είχε χειροτονηθεί ούτε είχε γένια.

Τη **Λιβαδειά** χτύπησε ο **Αθανάσιος Διάκος** στις 30 Μαρτίου. Οι οθωμανοί κατέφυγαν στο κάστρο και αμύνθηκαν. Εκτυλίχθηκαν δραματικές σκηνές. Τουρκικά σπίτια και σεράγια λεηλατήθηκαν και κήκαν, ενώ όλοι οι κάτοικοι (άνδρες, γυναίκες και παιδιά) σφαγιάστηκαν. Την επόμενη μέρα, σε πανηγυρική δοξολογία στην εκκλησία τής Αγίας Παρασκευής, τρεις επίσκοποι (Αθηνών, Σαλώνων και Ταλαντίου) ευλόγησαν τη σφαγή. Εκείνες τις μέρες, περί τους 800 οθωμανούς εξολοθρεύτηκαν στο διαμέρισμα Ταλαντίου (Αταλάντης).

Με την πτώση τού **Μεσολογγίου** (τέλη Μαΐου 1821), οι μουσουλμάνοι κάτοικοι του αιχμαλωτίστηκαν. Όπως συνηθιζόταν, οι περισσότεροι από αυτούς σφαγιάστηκαν με συνοπτικές διαδικασίες. Μόνο οι οικογένειες των ανωτέρων τάξεων γλύτωσαν, αλλά κι αυτές για λίγο. Αφού θανατώθηκαν όσοι άνδρες είχαν γλυτώσει, τα γυναικόπαιδα διασκορπίστηκαν ως δούλοι στις οικογένειες των πλουσιότερων ρωμιών. Ο συνταγματάρχης Ρεϊμπό, είδε λίγους από τους άνδρες να ζουν ακόμα τον Αύγουστο, «αλλ' ούτοι εσφάγησαν όλοι μικρώ ύστερον».

freeinquiry.gr Καί κατά πρώτον έπιπεσόντες κατά τών έν Άνδρούση κατοικούντων Τουρκών περί τών 500 οίκογενειών έν αύτῃ, τούς όποιους κατέσφαξαν σνν γυναίξι και τέκνοις, ξεκοιλιάζοντες τάς έγγαστρωμένας γυναίκας, ως έβγαίναν τά βρέφη και τά έσφαζον. Τοῦτο έπραξαν και είς τό Λεοντάρι, όπου και εκεί έκατοικοῦσαν 500 περίπου φαμελίαι Τουρκών, καθώς και είς τά μέρη τῆς Λακεδαίμονος όπου έκατοικοῦσαν Τοῦρκοι.

Ξεκοιλίαζαν τις εγκύους, τους έβγαζαν τα έμβρυα και τα έσφαζαν.

Παν. Παπατσώνη: «Απομνημονεύματα από των χρόνων τής Τουρκοκρατίας μέχρι τής βασιλείας Γεωργίου Α'», ανατύπωση: «Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων τού Κράτους», Αθήνα, 1993, σελ. 29.

Στο Βραχώρι (**Αγρίνιο**), αρχές Ιουνίου σφάχτηκαν 500 μουσουλμανικές οικογένειες, που είχαν ήδη συνθηκολογήσει και παραδώσει τα όπλα τους, καθώς και το σύνολο τού εβραϊκού πληθυσμού τής πόλης (200 κάτοικοι). Την ίδια τύχη είχαν και οι κάτοικοι τού πλησίον ευρισκόμενου μουσουλμανικού χωριού Ζαπαντού.

Κεφαλοκυνηγοί

Ο **Δημ. Υψηλάντης** πλήρωνε τρία γρόσια για κάθε τούρκικο κεφάλι. Ο Ρεϊμπό καταγράφει στο χρονικό του ένα περιστατικό (σελ. 418-419): Κάποιος ρωμιός συνάντησε στο βουνό τρεις άοπλους τούρκους, που η πείνα τους είχε αναγκάσει να εγκαταλείψουν την Τριπολιτά. Έκοψε τα κεφάλια των δύο και τα έδωσε στον

τρίτο να τα κουβαλάει μέχρι την καλύβα τού Υψηλάντη, απ' όπου ζήτησε το μπαξίσι του. Θεωρούσε την πράξη του πολύ φυσική. Επέμενε να κόψει και το κεφάλι τού τρίτου τούρκου, για να πάρει εννέα γρόσια. Με μεγάλη δυσκολία δυό ξένοι αξιωματικοί απέσπασαν τον τούρκο από τα χέρια του. Όλο το στρατόπεδο πήρε το μέρος του.

Οι θηριωδίες στο Νεόκαστρο

Τους 125 τούρκους, άνδρες και γυναίκες από την πολιορκία τού **Νεόκαστρου**, που παραδόθηκαν, τους έστειλαν με συνοδεία στην Κυπαρισσία. Εκεί, τις μοίρασαν τις γυναίκες σε σημαίνουσες οικογένειες των γύρω κωμοπόλεων και χωριών και κράτησαν μόνο 16 άνδρες νεότερους των 60 ετών. Σε λίγες μέρες όμως, τούς γκρέμισαν όλους από τα τείχη.

Μετά τους 125, άλλη μια ομάδα 60 και πλέον ατόμων, παραδόθηκε στους πολιορκητές, οι οποίοι τους μετέφεραν στο ερημονήσι Χελωνάκι με την υπόσχεση να τους φέρνουν τροφή και νερό. Αυτό δεν έγινε ποτέ κι έτσι όλοι οι τούρκοι πέθαναν από τη δίψα και την πείνα.

Ο Αμβρόσιος Φραντζής περιγράφει το τέλος τους: *«Είναι φρίκης άξιον εάν ήθελεν περιγράψη τις λεπτομερώς την αθλίαν και οδυνηράν κατάστασιν των δυστυχών αυτών οθωμανών, εις την οποίαν τους είχε καταστήσει η παραμέλεια και η δια την ολίγην τροφοδοσίαν των φειδώ των ελλήνων. Έργον τω όντι απάνθρωπον και σκληρόν! Έργον θηριωδίας, ασπλαχνίας και ωμότητος...*

»Δεν εξήρκει εις τους δυστυχείς αυτούς, ότι πεινώντες κατέτρωγον τα των θνησιμαίων πτωμάτων των άλλων ομοίων αυτοίς ανθρώπων κρέατα, αλλά και μη έχοντες πώς να αποβώσιν εις την ξηράν (ίσως δι' ελέους άλλων τινων τύχωσι σωτηρίας) ελάμβανον τα πτώματα των τεθνεώτων, και μετεχειρίζοντο αυτά ως είδος λέμβου κωπηλατούντες δια των ιδίων χειρών των, αλλά και κατά τούτο απετύγχανον, διότι οι έλληνες δεν τους άφηνον να πλησιάσωσιν εις την ξηράν, ή φονεύοντες αυτούς ή και εμποδίζοντες παντοιοτρόπως την εις την ξηράν αποβίβασίν των, έως ότου κατελύθησαν άπαντες με τοιούτον τραγικόν τέλος». (Αμβρ. Φραντζή: «Επιτομή τής αναγεννηθείσης Ελλάδος αρχομένη από τού έτους 1715 και λήγουσα το 1835», έκδ. «Εκ τής τυπογραφίας η Βιτώρια τού Κων. Καστόρχη και συντροφίας», Αθήνα, 1839, σελ. 395-396).

Οι υπόλοιποι οθωμανοί, αφού είδαν τί έπαθαν όσοι παραδόθηκαν, δεν ήθελαν να παραδοθούν, αλλά προτιμούσαν να πεθάνουν στο φρούριο. Τελικά, συνθηκολόγησαν με αντάλλαγμα για τη ζωή τους την παράδοση όλης τής κινητής περιουσίας τους. Παρά ταύτα, τους σκότωσαν όλους.

Ο Φραντζής περιγράφει: *«Τοιαύτη σφαγή τραγική και φόνος δεν εφάνησαν εις κανενός αιώνος ιστορίαν, καθότι όσοι εθανατώνοντο από βολήν πυροβόλου πάραυτα ελυτρούντο, αλλά όσοι επληγώντο, γυναίκες και άνδρες, έτρεχον εις την θάλασσαν ημιθανείς, τους οποίους, πλέοντας εις την θάλασσαν δι' αλληπαλλήλων πυροβολισμών εθανάτωναν. Άλλοι δε πάλιν βλέποντες άλλους να θανατώνωνται ανηλεώς, δειλιώντες τον θάνατον, μάλιστα αι γυναίκες με τα βρέφη εις τας αγκάλας, ερρίπτοντο εις την θάλασσαν ολόγυμνοι (καθότι τους εξέδουον ολογύμνους), οι δε έλληνες και εν τη θαλάσση επυροβόλουν κατ' αυτών, ώστε τα ύδατα της θαλάσσης κατεφοινίσσοντο (σ.σ. κοκκίνιζαν) από τα εκχεόμενα αίματα των δυστυχών αυτών ανθρώπων.*

»Πολλοί δε πάλιν έλληνες ήρπαζον εις χείρας των τα βρέφη και τους τριετείς και πενταετείς παίδας, και άλλα μεν έρριπτον κατά των πετρών και τα εθανάτωναν, άλλα δε ρίπτοντες ζώντα εις την θάλασσαν, επυροβόλουν κατ' αυτών εντός τού ύδατος, ώστε τα δυστυχή πλάσματα και πνιγόμενα ακόμη υπό των θαλασσίων

υδάτων, επιυροβολούντο. Είναι δε απερίγραπτα όλα όσα έγιναν, τα οποία τω όντι είναι έργα θηριωδίας μάλλον ή εκδικήσεως» (σελ. 399-400).

Σφαγές αμάχων στα κάστρα

Οι μικρές κοινότητες των τούρκων ήταν εντελώς απροστάτευτες. Μόνη ελπίδα σωτηρίας ήταν να καταφύγουν σε κάποιο από τα κάστρα, που έλεγχαν ακόμα κάποιες δυνάμεις του τούρκικου στρατού. Ένα από αυτά ήταν το **Κάστρο τής Μονεμβασίας**.

Η Μονεμβασία ήταν ένα από τα πιό εντυπωσιακά οχυρά τής νότιας Πελοποννήσου. Ο βράχος περιβαλλόταν απ' όλες τις πλευρές από απότομα κι αδιάβατα βράχια. Συνδεόταν με την ξηρά με ένα υπερυψωμένο δρόμο, τη μόνη της είσοδο. Ένα μοναδικό στενό μονοπάτι οδηγούσε στα τείχη τής Άνω Πόλης. Η Ακρόπολη τής Μονεμβασίας ήταν απόρθητη.

Οι ρωμιοί πολιορκήσαν τη Μονεμβασία, όπως και τα υπόλοιπα κάστρα τής Πελοποννήσου. Την Ακροκόρινθο, την Κορώνη, την Μεθώνη, το Ναυαρίνο. Η μέθοδος πολιορκίας ήταν απλή. Καταλάμβαναν θέσεις γύρω από την πόλη σε απόσταση ασφαλείας από την εμβέλεια των τουρκικών κανονιών και καθημερινά έκαναν μικρές εξορμήσεις προς το φρούριο.

Πέρασαν τρεις μήνες στην πολιορκία τής Μονεμβασίας. Το κρίσιμο για τους πολιορκημένους τούρκους ήταν η πείνα. Όταν οι λιγοστές προμήθειές τους εξαντλήθηκαν, άρχισαν να τρώνε ρίζες, σπόρους και κατέληξαν να τρώνε γαϊδούρια, σκύλους και ποντίκια. Όταν κι αυτά εξαντλήθηκαν, κατέφυγαν στον κανιβαλισμό. Η απόγνωσή τους ήταν τόσο μεγάλη, ώστε κάποιοι στην απόγνωσή τους να φτάσουν στην ξηρά πηδούσαν από το βράχο. Τελικά, στις αρχές Ιουνίου, πρότειναν τους όρους για την παράδοση τού κάστρου.

Οι τούρκοι φοβούνταν, ότι θα σφαγιάζονταν από τους μανιάτες και τους σπετσιώτες. Ο Δημήτριος Υψηλάντης, που είχε μόλις φτάσει στην Πελοπόννησο, υποσχέθηκε την ασφαλή μεταφορά τους στη Μικρά Ασία. Στις 2 Αυγούστου, τα κλειδιά τού φρουρίου παραδόθηκαν επίσημα σε ασημένιο δίσκο.

Όταν όμως άνοιξαν οι πόρτες, κανείς δέν μπορούσε να συγκρατήσει τους ρωμιούς. Η πόλη λεηλατήθηκε. Πολλοί τούρκοι δολοφονήθηκαν. Οι υπόλοιποι, περίπου πεντακόσιοι, επιβιβάστηκαν σε τρία σπετσιώτικα πλοία, τα οποία τους εγκατέλειψαν σε ένα ακατοίκητο νησί, ανοικτά των ακτών τής Μικράς Ασίας.

Η παράδοση τής Μονεμβασίας είναι η μόνη περίπτωση, που κάποιος αριθμός οθωμανών κατοίκων κατέφερε να διαφύγει. Στα υπόλοιπα κάστρα, που καταλήφθηκαν από τους ρωμιούς, όλοι οι κάτοικοι σφαγιάστηκαν.

Τριπολιτσά:

Το χειρότερο πρόσωπο τής Ρωμιοσύνης

Από όλες τις καταγεγραμμένες σφαγές άμαχου οθωμανικού πληθυσμού, η μεγαλύτερη σε θηριωδία ήταν σίγουρα αυτή τής **Τριπολιτσάς**. Εκεί, αποκαλύφθηκε το χειρότερο πρόσωπο τής Ρωμιοσύνης. Κάτω από κωμικοτραγικές συνθήκες με μυστικές συνεννοήσεις, προδοσίες, σκανδαλώδεις αγοραπωλησίες κ.ά., από τη μια πολιορκούσαν κι από την άλλη πουλούσαν στη μαύρη αγορά τρόφιμα στους πολιορκημένους.

Από τη μια πολεμούσαν με τους οθωμανούς κι από την άλλη μεταξύ τους, για τα λάφυρα, τα οποία, προκειμένου να τα αποκτήσουν, έσφαξαν αδιακρίτως τον οθωμανικό πληθυσμό τής πόλης. Πλιατσικολόγησαν τα πάντα, μέχρι τους τάφους και τα σκουριασμένα καρφιά στους τοίχους! (Διαβάστε στην «**Ελεύθερη**

Έρευνα»: Από την Τριπολιτσά στην... Τρόικα).

Τὸ ἀσκέρι ὅπου ἦτον μέσα τὸ Ἑλληνικὸ ἔκοβε καὶ ἐσκότωνε ἀπὸ Παρασκευῆ ἕως Κυριακῆ, γυναῖκας, παιδιὰ καὶ ἀνδρᾶς 32,000· μίᾳ ὥρᾳ ὀλόγυρα τῆς Τριπολιτζᾶς.

Τὸ ἄλογό μου ἀπὸ τὰ τεῖχη ἕως τὰ σαράγια δὲν ἐπάτησε γῆ.

Από Παρασκευή έως Κυριακή έσφαζαν γυναικόπαιδα.

Το ἄλογο τοῦ **Κολοκοτρώνη**, σύμφωνα με περιγραφή τοῦ ἴδιου δὲν πάταγε γῆ ἀπὸ τα πτώματα, που εἶχαν στρωθεῖ.

(«Διήγησις συμβάντων τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς ἀπὸ τα 1770 ἕως τα 1836. Υπαγόρευσε Θεόδωρος Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνης», σελ. 82).

Όταν οι ρωμιοί κατέλαβαν την Τριπολιτσά, η πόλη φιλοξενούσε περισσότερους από 30.000 κατοίκους. Η σφαγή των αμάχων αποτυπώθηκε γλαφυρά στον εθνικό ύμνο (διαβάστε στην «Ελεύτερη Έρευνα»: **Απ' τα κόκαλα βγαλμένη τοῦ Ιεζεκιήλ τα ιερά**) και υμνείται στα βιβλία, στις εθνικές γιορτές, στο δημοτικό τραγούδι κ.λπ..

Τα τσεβαϊρικά τού Π.Π. Γερμανοῦ

Χαρακτηριστικὴ περίπτωση τῆς πλιατσικομανίας των ρωμιῶν ἦταν αὐτὴ τοῦ **Π.Π. Γερμανοῦ**. Ὅ,τι θησαυροὺς κατάφερε να ἀποκομίσει ἀπὸ τὸ πλιάτσικο τῆς Τριπολιτσᾶς τους μετέφερε στη Ζάκυνθο, ὅπου ἐγέναν αἰτία σε λίγο καιρὸ, να ξεκληρισθεῖ το συγγενολοῖ του στην προσπάθειά τους να γίνουν κάτοχοί τους.

Π.Π. Γερμανός

Πολύ ἀποκαλυπτικὸς εἶναι ο **Κανέλλος Δεληγιάννης**, ο ὁποῖος στα Απομνημονεύματά του (τόμ. Α', σελ. 282), γράφει: «Ὁ δε Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὅταν ἐστάλη μετὰ τοῦ **Γιωργάκη Μαυρομιχάλη**, ἰκέται εἰς τον Πάπα τῆς Ρώμης, καὶ δὲν τους ἐδέχθη, ἀλλὰ ἐμείναν διὰ τῖνα καιρὸν εἰς την Ἀγκῶνα,

ἔφερε μεθ' εαυτοῦ καὶ τα τσεβαϊρικά (χρυσᾶφικά) ἐκεῖ καὶ τα μετασημάτισε εἰς χρυσοχόους ἀπὸ τουρκικὰ εἰς ευρωπαϊκὰ καλλωπίσματα, διὰ να μὴν ἀναγνωρίζωνται, τα ὁποῖα εἶδε ο Γ. Μαυρομιχάλης ἰδίως οφθαλμοῖς καὶ μάς διαβεβαίωσε, ὅτι τα ἐξετίμησαν ἐκεῖ ογδοήκοντα χιλιάδες τάλληρα ὡς ἐγγίστα. Καὶ ἐπανερχόμενος εἰς την Ελλάδα τα ἄφησε εἰς την Ζάκυνθον παρακαταθήκη εἰς την ἀδελφὴν του, σύζυγο τοῦ Γεωργίου Καλαμογδάρτη.

»Καὶ λέγετο ἐκτοτε, καὶ πολλοὶ το ἐπίστευον, ὅτι καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τῆς ἀδελφῆς του ο θάνατος προεκλήθη ἐνεκα αὐτῶν των τσεβαϊρικῶν, καθότι ἡ μεν ἀδελφὴ του αὐτὴ ἐστειλε τον ἄνδρα τῆς εἰς το Ναύπλιο, πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ διεμείνας ἐκεῖ μερικὸν καιρὸν, τον ἐδηλητηρίασε, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἀπέθανε, δια να κερδίση μόνον αὐτὴ τα τσεβαϊρικά, ἅτινα υπήρχον εἰς χεῖρας τῆς.

»Τούτο μαθόντες οἱ ἄλλοι συγκληρονόμοι μετεχειρίσθησαν τον αὐτὸν τρόπον καὶ κατῶρθωσαν, ὥστε ἐκ δηλητηρίου ἀπέθανε καὶ ο Γ. Καλαμογδάρτης καὶ ἡ γυναῖκα

του. Μείναντα δε τα τσεβαϊρικά αυτά χωρίς να ευρεθή άλλος κληρονόμος, επεμβήκε η αστυνομία και τα παρέλαβε και ούτως κατεστράφησαν κακήν κακώς, χωρίς να ωφεληθούν εξ αυτών οι λοιποί κληρονόμοι».

«Εκρεουργήθησαν επί του καταστρώματος ως βοσκήματα»

Ανάλογες σφαγές παρατηρήθηκαν και στη θάλασσα. Και στη γη και στη θάλασσα κανόνας ήταν ο εξολοθρευμός. Ας δούμε μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις, που διασώζει ο Τζ. Φίνλεϋ:

Δυό υδρέικα μπρίκια, πλοιαρχούμενα από τον **Σαχτούρη** και τον **Πινότση**, συνέλαβαν τουρκικό πλοίο γεμάτο με πολύτιμα δώρα για το σουλτάνο. Στο πλοίο επέβαινε ένας οθωμανός πατριάρχης με την οικογένειά του. Υπήρχαν δε και άλλες τουρκικές οικογένειες στο πλοίο. «Οι υδραίοι έσφαξαν ανάλογα όλους τους επιβαίνοντες. Ασθενείς γέροντες, χανούμισσαι ανωτέρας τάξεως, ωραίοι δούλοι και νήπια βρέγη εκρεουργήθησαν επί του καταστρώματος ως βοσκήματα...

»Ο τρόπος με τον οποίον διενεμήθη η αμέτρητος λεία, η ληφθείσα παρά του Σαχτούρη και Πινότση απεδείχθη τόσο επιζήμιος προς την ελληνικήν υπόθεσιν, όσον και η βάρβαρος σκληρότης η επιδειχθείσα περί την απόκτησιν αυτής. Τα πληρώματα ηρνήθησαν να συμμορφωθώσι προς τους εθνικούς κανονισμούς, τους ψηφισθέντας πριν αναχθώσιν εις το πέλαγος. Σφοδραί έριδες ηγέρθησαν προς τα πληρώματα άλλων πλοίων, τα έχοντα δικαίωμα μερίδος και τοιαύτη ρήξις επήλθεν, ώστε διάφορα πλοία κατέλιπον τον στόλον και απήλθον πλέοντα ειρή. Πάσα ηνωμένη ενέργεια κατέστη αδύνατος και ούτως η αρίστη ευκαιρία, όπως καταφέρωσιν αποφασιστικόν πλήγμα κατά των τούρκων, απαρσκευάστων εισέτι, απωλέσθη» (σελ. 221-222).

Σπετσιώτικο πλοίο αγκυροβόλησε προς τη **Σάμο** την 18η Απριλίου. «Ο λαός του Βαθέος αμέσως έλαβε τα όπλα κι έσφαξεν όλας τας εκεί τουρκικάς οικογενείας» (σελ. 223).

Αφού συνέλαβε μερικά οθωμανικά πλοία ο ρωμέικος στόλος, έστειλε 180 αιχμαλώτους στη Νάξο, όπου χρησίμευσαν ως δούλοι. «Επί τινα χρόνον διετέλεσαν πλησίον των ελλήνων τής νήσου ως οικέται ή ως γεωπόνοι, εν γένει δε τους μετεχειρίζοντο καλώς οι κύριοί των. Αλλ' εις μετά τον άλλον απήγοντο εις ερημίαν και εσφάζοντο. Όπως το εκφράζει η ελληνική παροιμία, το φεγγάρι τους έφαγε. Και όταν εν γαλλικόν πολεμικόν κατέπλευσε δια να αποκομίση τους επιζώντας, μόνον τριάκοντα ευρέθησαν» (σελ. 239).

Ό,τι ήταν ο -πρώην κλέφτης-

Θ. Κολοκοτρώνης για την ξηρά (διαβάστε στην «**Ελεύθερη Έρευνα**»: **Τυχοδιώκτες και μαχαιροφόροι**) ήταν κι ο -πρώην πειρατής- **Ανδρέας Μιαούλης** για τη θάλασσα.

Κι όπως η πλειοψηφία των κλεφτών ήταν αλβανόφωνοι έτσι ήταν και τα 2/3 του ρωμέικου ναυτικού.

Ο Μιαούλης στράφηκε εναντίον του **Κανάρη**, έκαψε την ωραία φρεγάτα «**Ελλάδα**» (13 Αυγούστου 1831) κι εάν δέν τον προλάβαιναν οι κυβερνητικοί, θα έκαίγε όλο το στόλο.

Σήμερα, το όνομά του, όπως και του Κολοκοτρώνη και των ομοίων τους, έχουν γεμίσει δρόμους και πλατείες τής Ρωμιοσύνης.

Ανδρέας Μιαούλης

Παρόμοιες είναι κι οι περιγραφές τού **Π.Π. Γερμανού**: «*Τα δε ελληνικά πλοία περιφερόμενα εις την Μεσόγειον, επέτυχον τινά εχθρικά τρασπόρτια, μετακονίζοντα στρατιώτας, τα οποία εβύθισαν, τους δε εχθρούς μετέφερον εις τας νήσους των και τους εθανάτωσαν*». («Απομνημονεύματα», έκδ. «Βεργίνα», Αθήνα, 1996, σελ. 37).

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ			
Μέχρι τοῦ 1821		Τὴν σήμερον	
Χριστιανοὶ	Τοῦρκοι	Χριστιανοὶ	Τοῦρκοι
458.000	42.750	400.000	—

Από απογραφή το έτος 1828, για να γνωρίσει ο κυβερνήτης Καποδίστριας στους αντιπροσώπους των συμμάχων κατόπιν αίτησής τους (9.10.1828), «πόσος υπήρχε διακεκριμένος ο πληθυσμός των χριστιανών και των μουσουλμάνων».

freeinquiry.gr

Πηγή: Μ. Χουλιαράκη: «Γεωγραφική, διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξη τῆς Ελλάδος, 1821-1971», έκδ. «Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών», Αθήνα, 1973.

42.750 - 0

Όταν το 1828, ο κυβερνήτης **Ι. Καποδίστριας**, ρωτήθηκε από τους ηγέτες των μεγάλων δυνάμεων, για τον πληθυσμό των τούρκων, που κατοικούσαν στην Πελοπόννησο, έδωσε δύο αριθμούς:

Πρίν από το 1821: 42.750.

Μετά το 1821: 0.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Διαβάστε ακόμα στην «Ελεύθερη Έρευνα»:

Από την Τριπολιτσά στην... Τρόικα

Τυχοδιώκτες και μαχαιροφόροι

Σημείωση:

Τα άρθρα αυτά εντάσσονται στο Αφιέρωμα τῆς «Ελεύθερης Έρευνας» με τίτλο: **1821: Η αποστασία των ρωμιών**, που θα παρουσιαστεί με τακτικές αναρτήσεις σχετικών μελετών τους προσεχείς μήνες.

Επιστροφή

Επιστροφή στην κορυφή

ΣΧΟΛΙΑ